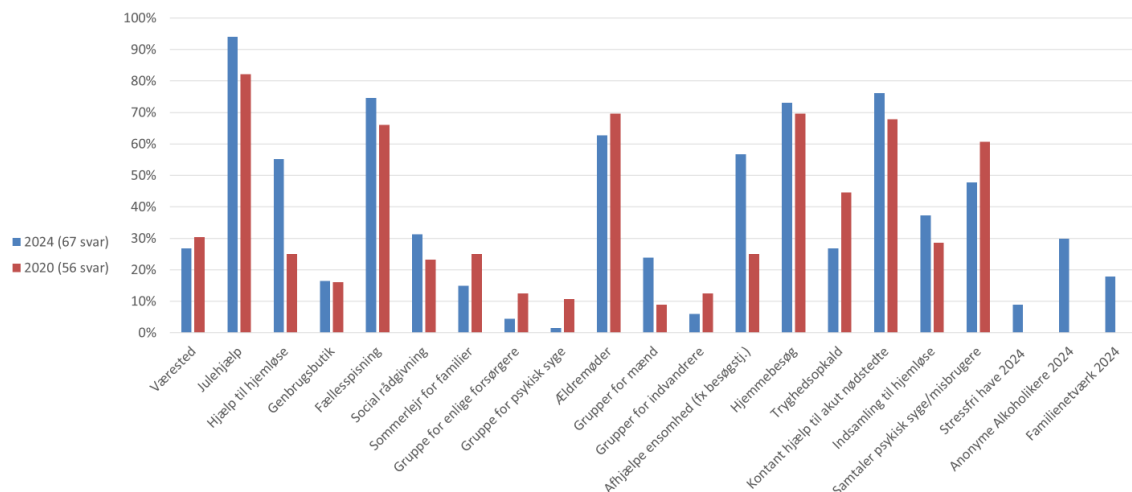

Udvalget for socialt arbejde og social etik, Københavns Stift 2024-opdatering af undersøgelse fra 2021.

Social-etisk arbejde i sognene Kbh. Stift 2020 og 2024 (i % af alle svar)

Resume:

Stiftsudvalget og FUV har i 2024 opdateret sin spørgeskemaundersøgelse fra 2021 af folkekirkenes sociale arbejde for bedre at kunne kvalificere indsatsen ud fra stiftsudvalgets kommissorium med særligt fokus på områderne 1) fattigdom (socialt udsatte og fattige børn) og 2) ensomhed. I 2024 har udvalget anvendt de samme spørgekategorier som i 2021, fx vedrørende julehjælp, væresteder fællesspisninger og besøgstjeneste. Vi har tilføjet tre nye kategorier, der også er væsentlige for indsatsområderne, nemlig stressfri have, anonyme alkoholikere og familienetværk. Spørgekategorierne ses i søjlediagrammet.

Sammenfattende kan siges, at **kirkerne har styrket tiltagene mod fattigdom og ensomhed**, hvor julehjælp er absolut topscorer med deltagelse fra 93 procent af sognene. Inden for ensomhedsfeltet har nu 24 procent af sognene særlige tiltag for mænd mod 8 procent i 2021, og 75 procent af kirkerne har nu fællesspisninger mod tidligere 65 procent. 57 procent af kirkerne har generelle ensomhedstiltag, typisk besøgstjeneste og samtaler, mod blot 25 procent i 2021.

En ny tendens er særligt fokus på mænd (24 procent i 2024 mod 8 procent i 2021). Ellers ses der et mere kollektivt fokus end tidligere, hvor 75 procent af sognene tilbyder familienetværk og fællesspisninger, hvor alle kan komme, mod 65 procent i 2021.

I 2024 er der til gengæld færre tilbud til særlige udsatte grupper, fx psykisk syge, enlige forsørgere og indvandrere.

De færre målrettede tiltag for psykisk syge kan skyldes en fokusering, idet udvalget i 2021 indskærpede, at sognene skal overveje deres særlige styrker og svagheder i det sociale arbejde, og at indsatser, der reelt kræver professionel håndtering, med fordel kan håndteres af professionelle organisationer som fx Kirkens Korshær. Reelt vil psykisk sårbare uanset hvad fortsat søge mod kirkerne, og det skal fortsat kunne rummes, se anbefalinger nedenfor.

Og hvad med de ældre, enlige forsørgere og indvandrere, som færre laver særlige tilbud til? Vi har ikke data til at fastslå, om disse grupper i 2024 har fundet ind i fællesspisningerne eller andre fælles tiltag. Vi kan se fra besøg og interviews i socialt udsatte områder, at mange sogne gør et arbejde for at række ud til disse grupper.

Anbefalinger:

Det er en klar anbefaling, at sognene er særligt opmærksomme på ikke blot den *formelle*, men også den *reelle* rummelighed for socialt udsatte i egne og øvrige lokale aktørers sociale tilbud, og vurdere, om der i nogen tilfælde er brug for særlige tilbud til f.eks. unge ensomme og socialt udsatte familier, der ikke finder ind i de generelle tilbud. Dette gælder også mennesker med anden etnisk baggrund.

I forhold til psykisk syge, er det fortsat en gruppe, der kommer og skal kunne rummes eller henvises til andre tilbud. Det kan godt give mening at arrangere træning for ansatte og frivillige ift. denne gruppe, herunder hvornår det er nødvendigt at henvise til professionelle.

Metode:

2021-spørgsmålene er stillet igen, og vi har **tilføjet tre nye kategorier**: stressfri have, Anonyme Alkoholikere og familienetværk.

Flere har svaret end i 2020 (76 pct. mod 67 pct. i 2020): Sendt til 91 – 69 svar = 76 procent, hvoraf Vesterbro sogn omfatter syv kirker. Nogle af indsatserne drives i samarbejde med diakonale organisationer som Kirkens Korshær og Blå Kors.

Fattigdom, udsatte familier og børn – det siger undersøgelsen

Antallet af sogne, der uddeler julehjælp, er øget i perioden, og er steget fra 82 til 93 procent. Julehjælpen er en vigtig kontaktflade, der kan være en overgang til komme med i andre fællesskaber. Flere kirker har fællesskaber hvor fattigdomsramte enlige og familier føler sig godt modtaget, og der er mulighed for at styrke dette endnu mere.

Flere kirker hjælper hjemløse, 25 procent i 2021, i 2024 55 procent, og flere hjælper akut nødstedte (68 procent i 2021, i 2024 78 procent). Vi ved ikke, hvordan hjælpen til hjemløse sker i alle stiftets kirker, men vi ved at der nogle steder er tale om hjælp til enkeltpersoner, der, der banker på kirkernes og præsternes døre, hvorfra de vises videre til gudstjenester og sociale tilbud som f.eks. fællesspisning/suppekøkken.

VIVE's 2024-tal for hjemløshed i Danmark¹ anslås til 1.387 i Københavns Kommune, 137 på Frederiksberg, og 1232 i Københavns omegn, hvoraf anslået 10 procent er gadesovere uden herberg. Hellig Kors Kirkes herberg har plads til 40 hjemløse, Maria Kirke 20 og Apostelkirken 12. Kirkens Korshær og Mariakirken bekræfter, at der reelt er et stort udækket behov for hjælp.

Fattigdom, udsatte familier og børn - anbefalinger:

Efterspurgte tiltag fra interview med julehjælpsmodtagere er fælles **udflugter**, særligt for mennesker med få ressourcer til selv at arrangere dette. Andre tilbud er familienetværk som i *Apostelkirken* (18 pct.) og væresteder som i *Lundehus* (28 pct). I lyset af dette, er det måske problematisk, at færre sogne (15 i 2024 mod 25 i 2020) har sommerlejre for udsatte familier. Det kalder på en overvejelse om vi i sognene i tilstrækkelig grad evner at opbygge relationer til de udsatte familier. Det handler om fokus og prioritering, og evnen til at opdyrke og fastholde kvalificerede frivillige. Kirker som *Lundehus*, *Apostelkirken* og *Tingbjerg* har gode erfaringer, og modtage mennesker af blandet herkomst med stor rummelighed.

Overvej at drive herberg i kirken! Der er mangel på overnatningsmuligheder for hjemløse, ifølge VIVEs tal, og ifølge Kirkens Korshær. Driften af et herberg kan i Hellig Kors Kirkes erfaring styrke det bredere menighedsliv, da mange borgere i 2024 ønsker at komme i socialt ansvarlige og relevante kirker. Imidlertid kræver det en professionel drift, som i Hellig Kors og Mariakirken sker med bistand fra Kirkens Korshær, og økonomi bl.a. fra Socialstyrelsen.

Ensomhed

Ensomhed er en af tidens allerstørste udfordringer, op imod en tiendedel af befolkningen oplever sig ensomme (ifølge Folkebevægelsen for Ensomhed 2023²). Særligt udsatte er unge

¹ <https://www.vive.dk/da/udgivelser/hjemloeshed-i-danmark-2024-dx3jdedv/>, rapport p. 28

² <https://www.rodekors.dk/ensomhed>, der citerer fra Sundhedsstyrelsen 2021 mm.

kvinder på 16-24 år, ældre over 85, fattige familier, enlige mænd og mennesker med handicap, anden etnisk herkomst og LGBT+. Ældre mellem 70-74 er mindst ensomme.

Det er i lyset af den udvikling glædeligt, at 75 procent af sognene i 2024 tilbyder fællesspisninger mod 65 pct. i 2021, og 57 procent af sognene i 2024 har tiltag til at afhjælpe ensomhed mod 25 procent i 2021. At dømme efter opfølgende samtaler, er der særligt tale om besøgstjeneste.

En særlig udsat gruppe er **enlige mænd**, og det har mange handlet på, så 24 procent af sognene nu har grupper for mænd mod 8 procent i 2021. Til gengæld er der færre såkaldte **ældre møder**. I 2020 afholdtes de i 70 procent af stiftets sogne, i 2024 i 62 procent af sognene. På samme måde tilbyder færre sogne grupper for **enlige forsørgere**, fra 12 procent i 2021 til 5 procent i 2024. Der er også færre tiltag for **psykisk syge** (fra 11 procent til 2 procent).

Der er færre sogne, der tilbyder organiserede tiltag for **indvandrere** (fra 13 procent til 6 procent), hvilket umiddelbart ikke synes at være i tråd med denne gruppes større udsathed for ensomhed.

Ensomhed - anbefalinger

I lyset af statistik fra Folkebevægelsen mod Ensomhed kan overvejes, i hvilket omfang de fællesskabs-promoverende tiltag som spaghettigudstjenester og familienetværk også giver plads til de særligt ensomheds-udsatte i form af fattige børnefamilier og de enlige forsørgere.

Eller med andre ord, er vi i kirkerne gode nok til at skabe rummelige fællesskaber for såvel middelklasse som socialt udsatte? Stikprøver i form af samtaler med udvalgte sogne peger på, at familienetværk er socialt og etnisk rummelige, mens spaghettigudstjenester i nogen grad domineres af middelklasse-forældre. Og det er vigtigt, at begge tilbud findes.

Det anbefales, at sognene sammen med andre lokale aktører analyserer, hvilke tilbud der findes lokalt, og om tilbuddene giver plads for forskellige sociale grupper, og overvejer at udvikle særlige tilbud til dem, der ikke nås. Der store ressourcegevinster i at samtænke med nabosogn og andre tilbud i lokalsamfundet som Røde Kors, naboskabsgrupper og andre.

Spørgsmål om ensomhed og rummelighed til drøftelse i sogne, provstier og stift:

- a) Hvordan sikrer vi, at vores tilbud rummer forskellige aldersgrupper og socialgrupper?
- b) Er der sociale grupper, vi særligt henvender os til, og er vores indsats tilstrækkelig ift. de ressourcer vi har indenfor økonomi, personale og frivillige?

- c) Er der grupper i sognet, som ingen har tilbud til – og har vi mulighed for at gøre mere, enten ved at gøre det selv, eller støtte op om, at andre, f.eks. i provstiet, kommunen eller en anden civilsamfundsaktør gør det?

Gode eksempler:

Sogne som Tingbjerg, Lundehus, Grundtvigs, og Hellig Kors (og mange flere!) arbejder tæt med aktører i lokalområdet. Andre sogne kan bygge videre på disse og andres sognes erfaringer med støtte fra både Stiftsudvalget for socialt arbejde, og Stiftsudvalget for religionsmøde og Folkekirkens Migrantsamarbejde.

Undersøgelsen fortsætter, så vi får de sidste 20 pct. med! Igangværende kortlægning – meld nye tilbud ind til Socialetisk Udvalg/Kristine på kpo@km.dk

Udvalget vil gerne takke Rasmus Nøjgaard, Østerbro og Kirkefondet for ny kortlægning og synliggørelse af det sociale arbejde på google maps, og undersøgelsens resultater vil blive lagt op i dette format snarest.

Socialetisk Udvalg er nedsat af Københavns biskop for 2020-25 og består af:

- Ingeborg Ilkjær, formand, sygeplejerske, cand.mag. og ph.d;
- Eva Skærbæk, dr.theol. og præst
- Per Vibskov, cand.theol.; provst på Nørrebro
- Lise Rasmussen, cand.theol., sognepræst ved Mariakirken, Vesterbro
- Ole Meldgaard, cand.theol., Kofoeds skole;
- Hanne Lindstrøm, cand.jur. Frederiksberg provsti;
- Simon Palmer. cand.mag. og oversætter

Koordinator er antropolog cand.phil. Kristine Kaaber Pors

Tak til Karen-Marie Sø Nielsen, cand.theol., ph.d., FUV for god sparring